

AGUPACIÓ ESCOLAR
ANSELM CLAVÉ

Q - ART

REVISTA D'ART

Núm. 5. Any 1. Mollet del Vallès, juny de 2021.

Q-ART

03 Prefaci

04 Spedale degli Innocenti

10 Templet de San Pietro in Montorio

13 Santa Maria della Consolazione de Todi

16 Palau de Carles V a l'Alhambra

18 David de Miquel Àngel

21 Pietà de Miquel Àngel

24 Perseu de Cellini

29 Carles V i el Furor

31 Carles V a la batalla de Mühlberg

33 El Sant Sopar

37 El Naixement de Venus

40 L'Escola d'Atenes

AGRUPACIÓ ESCOLAR ANSELM CLAVÉ

MOLLET DEL VALLÈS

P R E F A C I

En aquest número us presentem un monogràfic dedicat a un dels estils artístics més brillants de la història: el Renaixement. Aquest estil va aparèixer com un moviment italià que acompanyava l'humanisme racional del segle XV. Així, el canvi de mentalitat cultural també es va reflectir en l'art. Si a l'edat mitjana l'art tenia una funció essencialment religiosa, la influència de l'humanisme va promoure la recuperació de les regles de l'art clàssic.

D'aquesta manera va desenvolupar-se un nou corrent artístic, l'estil renaixentista, on l'individu i la natura van començar a ser tractats com un tot harmònic del qual es pretenia destacar la seva bellesa. Igual que va passar en els corrents de pensament humanistes, l'ésser humà va passar a convertir-se en el centre de l'univers i els artistes van passar a preocupar-se per plasmar a les seves obres un ideal de bellesa.

Al llarg de les següents pàgines podreu descobrir algunes de les peces claus d'aquest estil, moltes de les quals constinuen sent font d'inspiració per a molts artistes.

Desitgem que us agradi!

ARQUITECTURA RENAIXENTISTA

SPEDALE DEGLI INNOCENTI

L'Spedale degli Innocenti (en català Hospital dels Innocents) va ser un orfenat de nens a Florència, dissenyat per Filippo Brunelleschi el 1419. Va ser construït a la Piazza di Santa Annunziata i dirigit per el Gremi de la Seda de Florència. Aquest gremi era un dels més rics de la ciutat i assumia obligacions filantròpiques.

A l'extrem esquerre del pòrtic hi ha la **ruota**, un torn de pedra per ficar al nen a l'edifici sense que es veiés al progenitor. Això permetia a la gent abandonar els seus fills anònimament, perquè fossin atesos a l'orfenat. Aquest sistema va continuar funcionant fins al tancament de l'hospital el 1875. Avui l'edifici allotja un petit museu d'art renaixentista.

SPEDALE DEGLI INNOCENTI

L'edifici es troba elevat sobre el nivell de la plaça per una sèrie de graons que recorren tota la longitud de la façana. Aquest edifici va ser construït en diverses fases de les quals solament la primera, del 1419 al 1427, va tenir la supervisió de Brunelleschi. A les fases posteriors van afegir l'àtic, el 1439, i van expandir l'edifici en direcció més al sud.

El disseny d'aquest edifici està basat en l'arquitectura de l'Antiga Roma i en l'arquitectura gòtica tardana, ja que en això consisteix l'arquitectura renaixentista. L'arquitectura renaixentista correspon al període artístic del Renaixement europeu, es caracteritza per ser un moment de ruptura a la història de l'arquitectura, específicament a l'estil arquitectònic anterior, el gòtic. Aquest estil arquitectònic, el renaixentista, s'inspira tant en l'art romà com en el grec.

SPEDALE DEGLI INNOCENTI

Els elements arquitectònics estan articulats en pedra grisa que destaca contra el blanc de les parets. L'alçada de les columnes no és arbitrària, és a dir, si es traça una línia al llarg de les columnes, es crea un quadrat amb l'alçada de la columna i la distància d'una columna a la següent. Aquest ús de regularitat i ordre geomètric es convertiria en un important element en l'arquitectura renaixentista.

Damunt cada columna hi ha una mitja canya de ceràmica. El disseny representa nens en bolquers sobre fons blau, indicant el torn on podien deixar-se els nens.

SPEDALE DEGLI INNOCENTI

Una de les decoracions més reiterades són els tondos. Un tondo és una composició pictòrica que està realitzada en forma de disc, i no en rectangle, com és tradicional. El terme prové de l'italià **rotondo**, rodó. Els tondi van ser creats en l'antiguitat, per exemple abunda en la ceràmica grega de figures vermelles, sobretot en el fons de les copes cílix. Una cílix, és una copa per a beure vi, amb un cos relativament poc profund i ample, aixecat sobre un peu i amb dues nanses disposades simètricament.

El cercle d'interior gairebé pla sobre la base d'interior de la copa, anomenat tondo, va ser la superfície principal per a la decoració pintada en els cílix de figures negres o de figures vermelles dels segles VI i V aC.

SPEDALE DEGLI INNOCENTI

Dins de l'edifici hi ha dos claustres. En una galeria superior hi ha terracotes de Della Robbia i pintures de Botticelli, Piero di Cosimo i Domenico Ghirlandaio, sent possiblement les obres més destacades com ara, la Mare de Déu amb l'Infant i Àngel de Botticelli, les Noces místiques de Santa Caterina d'Alexandria de Piero di Cosimo i Adoració dels mags, de Ghirlandaio.

Al dissenyar aquest edifici, Brunelleschi tenia una visió molt diferent a la que finalment va acabar sent realitzada. En les dues ales laterals es troben l'església i l'hospital respectivament. Brunelleschi tenia dissenyat un edifici simètric, seguint les regles de l'arquitectura renaixentista pero finalment l'edifici no va acabar tenint aquesta característica, aquest edifici, té marcats els noms de tots els nens innocents que van ser matats per Herodes al ser coronat un nou rei. La façana d'aquest hospital, està compost per finestres molt grans i espacioses coronades per frontons triangulars.

S P E D A L E D E G L I I N N O C E N T I

La vista frontal de l'edifici presenta tres portes, una que condueix a l'església, una altra que condueix a l'hospital i la tercera condueix a un pati interior i les oficines.

El frontó de la façana mostra els noms dels nens innocents i escultures amb relleu de nens.

L'Spedale degli Innocenti va ser un orfenat molt popular en l'època, l'estil arquitectònic d'aquest es renaixentista tot i que trenca amb algunes regles d'aquest estil.

ARQUITECTURA RENAIXENTISTA

TEMPLET DE SAN PIETRO IN MONTORIO

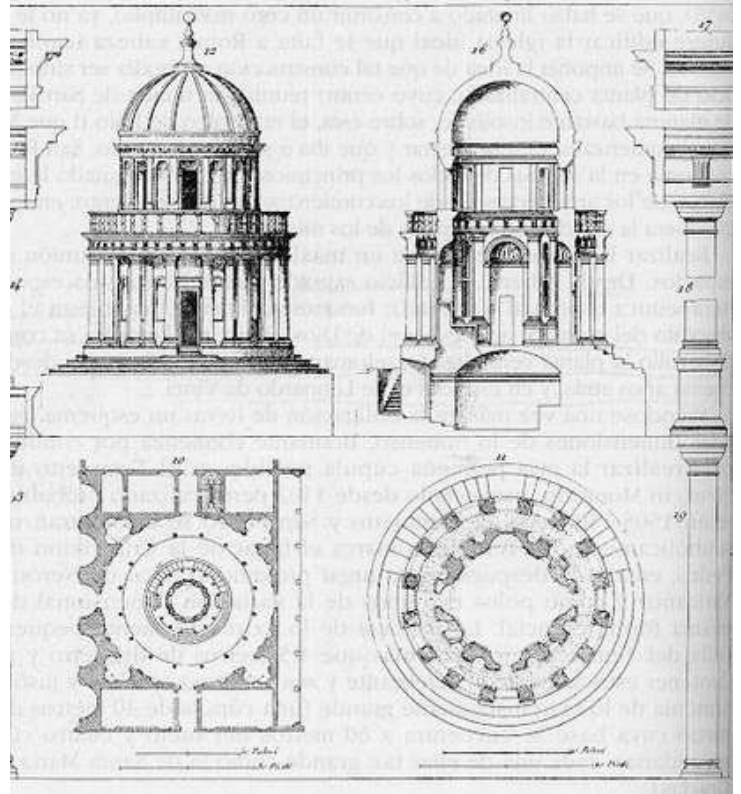
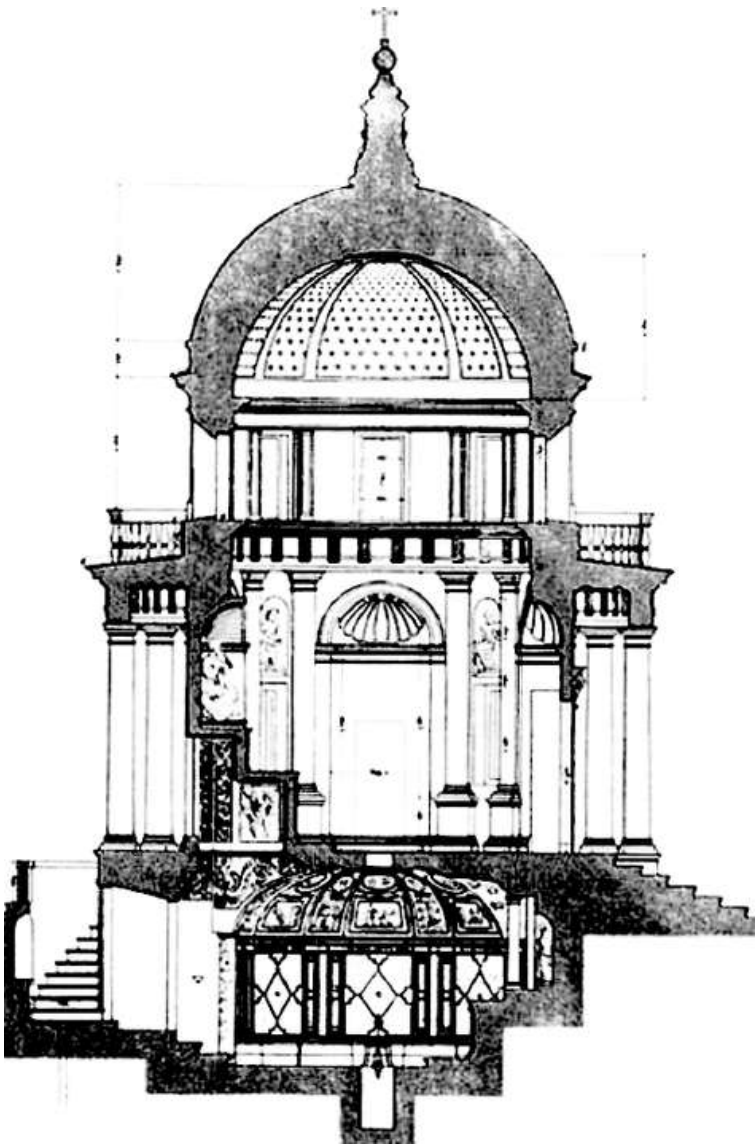
San Pietro in Montorio o també conegut com el Tempietto, va ser construït per Donato Bramante. Va ser construït l'any 1502 i la seva tipologia és d'arquitectura religiosa: Els materials utilitzats en la construcció són la pedra, el marbre i el granit i presenta unes dimensions de 4,5m en el diàmetre de la cúpula. Aquest edifici està localitzat a Roma.

Aquest temple va ser promogut pels Reis Catòlics com agraïment per la conquesta de Granada i construït sobre el lloc on segon la tradició va ser martiritzat l'apòstol Sant Pere. És una obra de claredat constructiva on són visibles els elements clàssics de formes geomètriques clares com el cilindre, que gaudeix d'harmonia i proporció; un exemple del ple classicisme.

La seva planta és circular, que recorda als temples romans com el temple de Vesta o als martyrium paleocristians. L'edifici està envoltat per una columnata amb peristil com planta centralitzada una sala coberta per una cúpula. El temple es pot dividir en dos nivells per la balustrada; en la part superior el tambor i la cúpula i en la part inferior el cilindre de gran record clàssic.

TEMPLET DE SAN PIETRO IN MONTORIO

Les columnes són d'ordre dòric-toscà i s'eleva sobre un pedestal sustentat per una escalinata de tres esglaons. Sobre les columnes hi ha un entaulament amb tríglifs i mètopes amb baix relleu amb atributs de Sant Pere i de la litúrgia. Darrere de les columnes hi ha un peristil i un cos cilíndric amb quatre portes. En el mur es repeteix un ritme entre les portes, envà i dos nínxols separat per pilastres, quan les portes estan obertes, permet veure l'altar. L'interior té un diàmetre de quatre metres i mig.

El segon cos està format pel tambor i la cúpula, en el tambor s'alternen entelats i semicirculars venerats, en la cúpula és semiesfèrica i dividida en nervis, tenint com a punt de fuga el llanternó amb remats de bola i creu. Aquesta cúpula és de mida petita, però fa sensació de ser més gran. Es poden observar aspectes relacionats amb l'harmonia i la proporció. La balustrada serveix per alleugerir la forma massissa de l'entaulament, amb un ritme de 5 balustres entre columnes. La relació harmònica dels envans del tambor: finestres amb inclinació de la seva part superior cap a dins. La llum és un altre element de l'harmonia el clarobscur del pis inferior és contrarestar amb la claredat del cos superior. L'efecte de perspectiva s'obté mitjançant la influència dels nervis.

TEMPLET DE SAN PIETRO IN MONTORIO

La llum fa destacar les formes del capitell i la balustrada. La seva funció és religiosa per ser espai pel culte i commemoratiu de la conquesta de Granada. És un exemple de ple classicisme, per l'ordre tosc, el fris amb tríglifs i mètopes i també per la cerca de la proporció i l'equilibri de cada part es relaciona amb el tot, però també simbolitza el neoplatònic per la cúpula i el llanternó és el trànsit cap al perfecte Déu que la seva perfecció domina el món s'associa amb l'esfera.

Donato Bramante va tenir un gran interès per les ruïnes de l'Antiguitat. Comença la seva activitat en Mila i posteriorment reveria encàrrecs del papa Juli II. De tots ells destaca el projecte per Sant Pere del Vaticà, de les obres del qual va ser nomenat primer arquitecte fins a la seva mort. El mateix Miguel Àngel va tornar, dècades després, sobre el disseny original de Bramante.

ARQUITECTURA RENAIXENTISTA

SANTA MARIA DELLA CONSOLAZIONE DE TODI

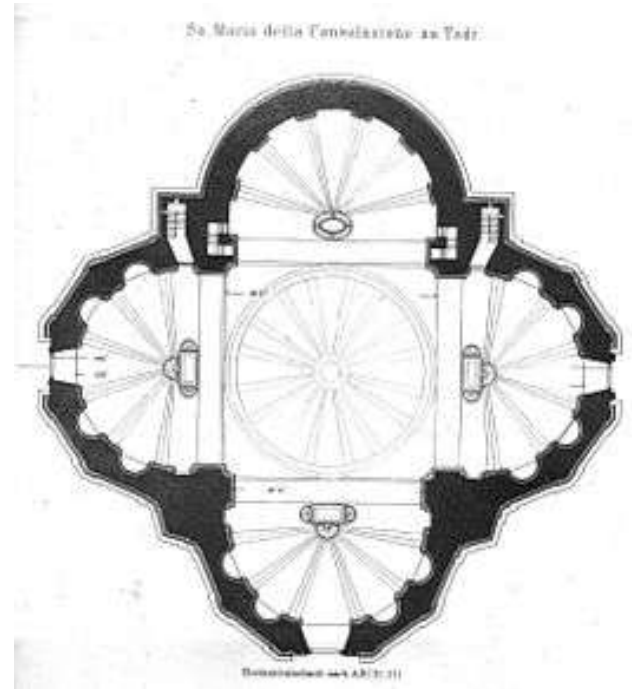
L'església de Santa Maria della Consolazione de Todi disposa d'una ubicació relativament perifèrica. Això posa de manifest el fet que en el disseny d'aquest edifici es va introduir un innovador principi urbanístic, en certa manera comparable al medieval de la Basílica de Sant Pere a Roma. Des de l'època del Renaixement els edificis del gènere van ser disposats fora dels murs de la ciutat, d'acord amb les teories arquitectòniques proposades per Leon Battista Alberti. Sovint la ciutat medieval no disposava de més àrees edificables a l'interior de les muralles i els municipis trobaven en llocs externs la possibilitat de crear solucions urbanístiques noves i desvinculades dels cànons d'espai i de forma imposades pels edificis circumdants.

Des del segle XVI s'ha atribuït a Donato Bramante, però no hi ha documents que puguin justificar aquesta atribució, tot i que els noms dels mestres són de la seva escola que s'han succeït en el lloc en diverses fases de la construcció: al principi, i fins a 1512, més tard es va fer càrrec de Baldassarre Peruzzi fins a 1518, Vignola fins a 1565 i, finalment, Ippolito Scalzi. Altres arquitectes van contribuir en la construcció, entre ells Antonio Sangallo el Jove, Galeazzo Alessi i Michele Sanmicheli. El projecte va començar en el 1586, quan es va iniciar la construcció del tambor seguit per la resta de la cúpula.

SANTA MARIA DELLA CONSOLAZIONE DE TODI

L'edifici és de planta centralitzada, en forma de creu grega. L'estructura es forma per un bloc de base de planta quadrada i que es basteix entre quatre enormes pilastres angulars. Al voltant del bloc central s'agrupen quatre absis que formen els braços de la creu i delimiten gran part del perímetre del temple. Vista des de l'exterior, l'església està decorada amb un doble ordre corinti de delicades lesenes. La successió de les petites finestres, dissenyades per Valentino Martelli, i ritmades per l'alternança de frontons triangulars i corbs. Els quatre absis estan coberts per uns altres tantes semi-cúpules que circumden la base de la gran terrassa quadrada, al voltant de la qual es van disposar quatre àguiles fetes per Antonio Rosignoli entre 1601 i 1604 i que simbolitzen la poderosa comuna de Todi. Amb la seva balustrada, la terrassa corona el gran bloc de planta quadrada. Des de la terrassa s'aixeca una gran cúpula de tambor, amb la seva llanterna que corona tot l'edifici, de més de seixanta metres d'altura. D'acord amb la teoria de l'arquitectura renaixentista, la vista del conjunt del temple es fa clarament visible per les formes geomètriques bàsiques: quadrat, triangle, cercle, cilindre i esfera.

La sagristia va ser demolida després, fins i tot després de molt de temps, en 1862 amb motiu de la unificació de l'Estat italià. Des d'un punt de vista geomètric ni tan sols era clara la manera de col·locar la imatge de Maria, ja que els quatre braços de la creu eren equivalents almenys en teoria. El problema es va resoldre mitjançant la creació en el nord d'un absis semicircular, que es distingeix dels altres tres, de forma poligonal. Vista des del lateral, l'església, és lleugerament asimètrica i en aquest absis circular es va col·locar la imatge de la Verge amb el Nen. Encara està en el seu lloc original, en correspondència amb l'imponent altar major. L'antiga creença de curacions miraculoses ha sobreviscut fins avui. Els absis de l'est, sud i oest, els poligonals, s'alleugereixen a l'interior de quatre nínxols cadascun. Cadascun d'ells porta una estàtua d'un dels dotze apòstols. Horitzontalment, hi ha una divisió donada per un doble ordre de lesenes però que no segueixen les proporcions dates fora. A l'església hi ha també una estàtua de fusta d'un de les personalitats més destacades de Todi, el papa Martí I, que va viure en el segle VII.

SANTA MARIA DELLA CONSOLAZIONE DE TODI

El temple de Nostra Senyora de la Consolació és un important lloc de culte catòlic de la petita localitat de Todi, a la província de Perusa. Aquest edifici està fora de les muralles de la ciutat i és una obra arquitectònica d'importància internacional considerada com un dels edificis-símbol de l'arquitectura renaixentista per la seva pura interpretació de la planta centralitzada. La seva construcció es va iniciar el 1508 i va acabar després de cent anys. El seu disseny clàssic s'oposa al del barri antic de la ciutat on es troba, de caràcter medieval.

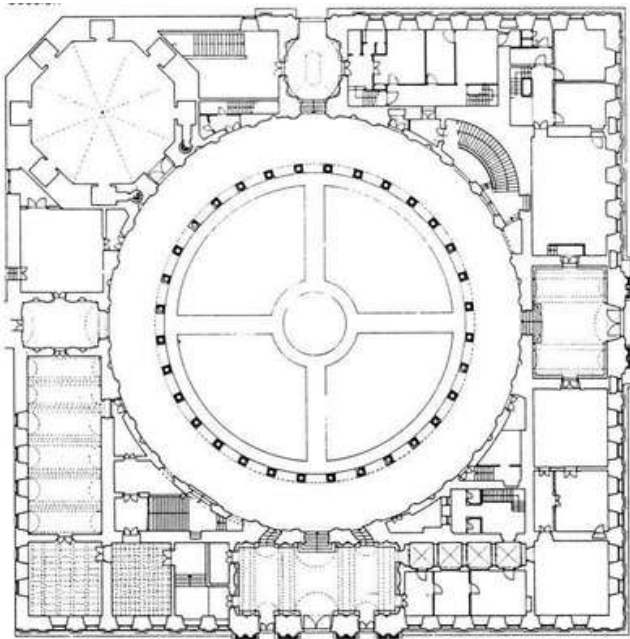

ARQUITECTURA RENAIXENTISTA

PALAU DE CARLES V A

L'ALHAMBRA

Un dels monuments més destacats a la Península Ibèrica al segle XVI va ser el palau de Carles V. Va ser construït i dissenyat per Pedro Machuca. Aquest edifici, situat a Alhambra de Granada, va ser una obra renaixentista italiana, ja que l'arquitecte va formar-se a Itàlia, on va influenciar-se dels estils del moment. Pedro Machuca va ser el responsable de les obres fins el 1550, data de la seva mort. Després va ser succeït pel seu fill Luís, qui va ser l'autor de les obres del pati.

El palau consta d'una planta quadrada. Al centre hi ha un pati circular que li dona a l'obra una originalitat en el territori fins el moment. A més, totes dues formes consten d'un significat simbòlic, perquè el quadrat s'associa amb la forma humana del cercle i el cercle amb la perfecció.

El pati presenta un estil clàssic de dues plantes. A la primera, les columnes són d'ordre toscà amb entaulament de tríglifs i mètopes amb garlandes i bucranis, mentre que a la planta superior són d'ordre jònic amb entaulament llis i delimitat per una barana. La galeria de la planta inferior es cobreix amb una volta anular mentre que el pis superior la coberta és de fusta.

PALAU DE CARLES V A L'ALHAMBRA

A l'exterior, concretament a la porta occidental del palau, es pot observar que hi ha un nivell de tres portes, sent la del mig la més gran. Aquestes es troben separades per columnes adossades als pedestals dòric toscà i entaulament, i per últim, la porta central té frontó triangular, mentre que les laterals, de frontó triangular, mostra uns medallons amb relleus.

Ha estat un dels edificis més carismàtics del Renaixement, per la seva forma, el pati central amb forma de cercle dins del propi palau amb forma quadrada, les dues amb el significat de la perfecció, tot hi això el més important és que va ser un edifici renaixentista hispànic però italià al mateix temps.

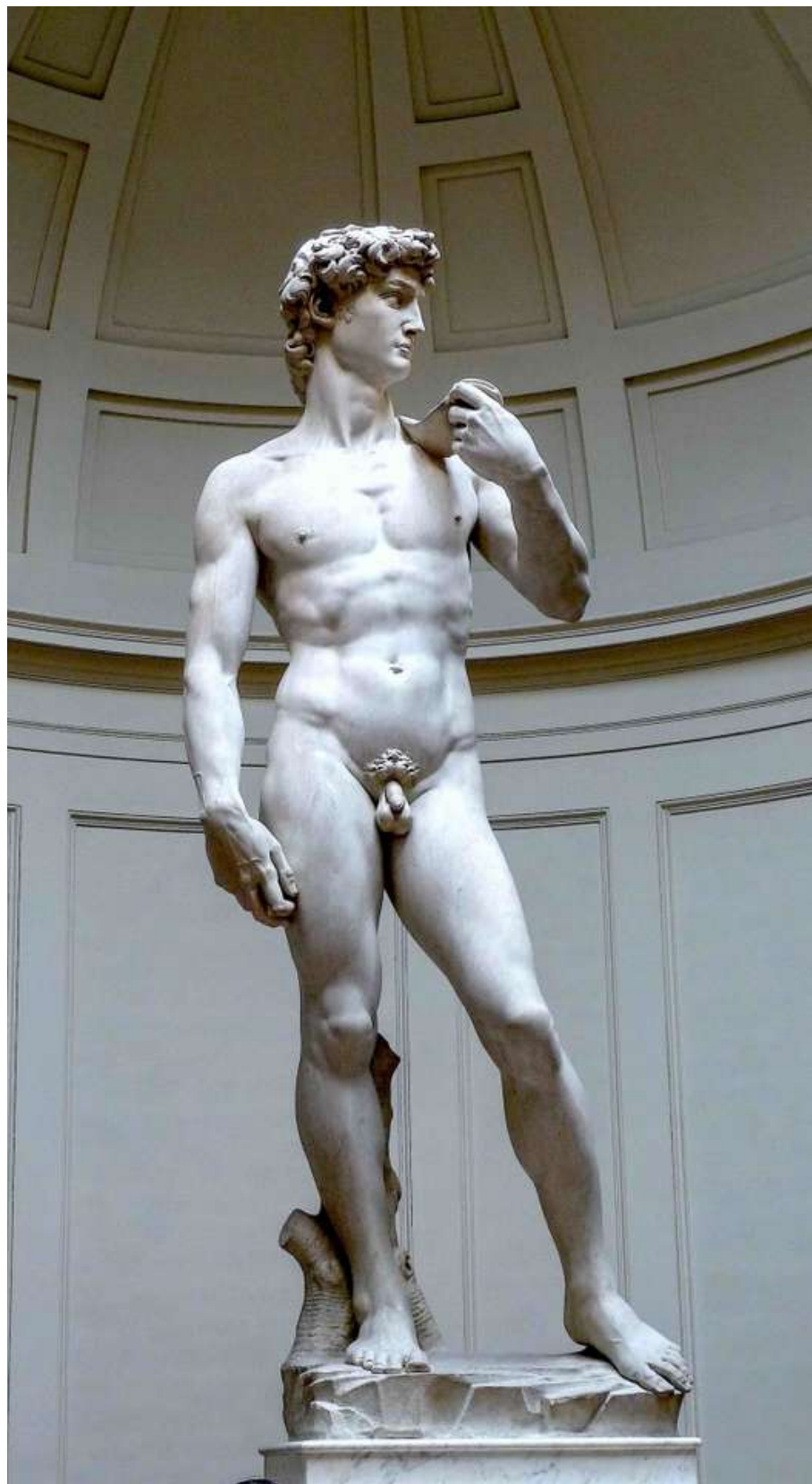
ESCULTURA RENAIXENTISTA

DAVID DE MIQUEL ÀNGEL

El David de Miquel Àngel és una obra del període artístic renaixentista, que es troba a la Galleria dell'Accademia de Florència. El David va ser esculpit entre 1501 i principis del 1504 en marbre blanc de Carrara. Aquesta peça és una de les obres més conegudes de Miquel Àngel Buonarroti.

Miquel Àngel va ser un escultor, pintor, poeta, escriptor i arquitecte del Renaixement. Va triomfar en totes les arts en les que va treballar. Ell era molt perfeccionista, això feia que les obres amb un petit detall erroni les feia un desastre per a ell. Durant més de setanta anys el seu treball es va realitzar a Florència i Roma, que era on vivien els seus grans mecenes, la família Mèdici de Florència i els diferents papes romans.

L'escultura representa al rei David, quan s'està preparant per a enfrontar-se a Goliat. Aquesta obra representa un moment bíblic, concretament el moment en que David es troba davant del gegant Goliat, just el moment previ a l'enfrontament entre aquests.

DAVID DE MIQUEL ÀNGEL

Originalment l'escultura era situada a la Piazzale Michelangelo de Florència. Miquel Àngel ha representat al Rei David com a un atleta utilitzant un estil clàssic, és a dir, aquest apareix completament despul·lat, amb una honda sobre el seu hombro esquerre i una pedra a la mà dreta. David apareix amb un aspecte intimidant i pensatiu, aquests trets tradueixen la tensió corporal així doncs mostrant la musculatura perceptible.

Un dels trets més importants de l'obra, es que s'utilitza un contrapposto, aquest consisteix en deixar caure el cos sobre la cama esquerra, en aquest cas. Aquesta tècnica del contrapposto augmenta els volums de certes parts del cos de David, com ara el cap, i les mans, sobretot la dreta, la que subjecta la pedra. Aquest tamany desproporcionat de les mans i el cap, esta fet expressament ja que l'escultura va ser realitzada per ser situada damunt de l'alçada humana. Esta pensada i dissenyada per a que la perspectiva sigui capaç de fer que les mans i el cap a una vista humana es vegin amb proporció respecte al cos.

DAVID DE MIQUEL ÀNGEL

L'escultura mesura 5,17 metres i pesa 5.572 kg. Aquesta va ser un encàrrec del govern de la ciutat i va ser acollida com un símbol de la República de Florència després de la mort de Lorenzo de Médici. Aquest era un estadista italià, banquer i governant de Florència, així com el mecenes més poderós i entusiasta de la cultura renaixentista a Itàlia.

La família Médici va donar suport a artistes com ara Botticelli i Marsilio Ficino. L'escultura de Miquel Àngel va ser creada amb la fi de significar el símbol de la llibertat a Florència.

Actualment, el David de Miquel Àngel es troba a la Galeria de l'Acadèmia de Florència, tot i que fins al 1910 va estar situada a la Piazza della Signoria de la capital toscana. A l'actualitat, en aquesta plaça on abans es trobà l'autèntic David, es localitza una còpia exacta d'aquest realitzada per Luigi Arrighetti.

L'escultura de David de Miquel Àngel ha sigut probablement l'escultura renaixentista més famosa, això la fa ser una inspiració per a diversos artistes en la creació d'obres posteriors.

ESCULTURA RENAIXENTISTA

PIETÀ DE MIQUEL ÀNGEL

L'escultura de La pietà de Miguel Àngel Buonarroti va ser realitzada entre 1498 i 1499 i actualment es troba a la basílica de Sant Pere del Vaticà. Es tracta d'una escultura del Renaixement italià, concretament realitzada a cavall entre finals del Quattrocento i començaments del Cinquecento.

El tema representat és el de la Pietat, és a dir, la Mare de Déu amb el cos de Crist mort en la seva falda, un tema sense precedents a l'escultura italiana, però que sí disposava d'una tradició en la religiositat i en l'escultura gòtica del nord d'Europa.

LA PIETÀ DE MIQUEL ÀNGEL

Dins d'un esquema triangular apareix Maria amb Crist mort sobre les seves cames. La verge presenta la cama dreta elevada respecte l'esquerra, el que permet que el cos de Crist quedi exposat a l'espectador. Contrasta el cos gairebé nu de Crist de bellesa clàssica sense exageració en les formes i en el qual l'autor evita la sang, amb la túnica de Maria i el sudari on reposa Crist; que els seus abundants i profunds plecs creen uns efectes de clarobscur de gran bellesa. Tant el gest de Maria, que inclina el cap cap al Fill i estén el braç dret mostrant el cos mort, com la cinta, on apareix la signatura de Miquel Àngel, que recorre el tors de la Verge i desviant la mirada cap a Crist.

Realitzada per encàrrec del cardenal francès Jean Bilhières de Lagrulas per a la seva tomba, mostra la influència clàssica del jove Miquel Àngel, que comptava amb vint-i-quatre anys en el moment en el qual va rebre l'encàrrec d'aquesta obra. L'escultor va opta per representar el tema de la Verge amb Crist mort sense recórrer al dramatisme extrem amb el qual s'havia tractat el tema en el gòtic final; sinó que, per contra, tot en l'obra respira acceptació davant el destí redemptor de Crist. El rostre de Maria de bellesa inigualable no es deforma amb expressions de plor o dolor sinó que mostra un dolor moderat mostrant a la Humanitat el cos mort del seu Fill. Maria mostra un rostre ovalat, bell i jove. La bellesa de Maria no és la bellesa de la carn sinó la de l'esperit. Igualment, Crist sembla dormir enfonsat en la falda de la Mare, abraçat pels plecs del sudari que semblen acollir-lo; mostrant un cos bell, de proporcions perfectes on encara no són present la musculatura exagerada pròpies de l'autor com les mans i peus i la ferida del costat ens recorden la Passió, però hi ha una absència total de sang o ferides en el cos de Jesús. Totes dues figures, la de Jesús i Maria, són exemples de la cerca de la bellesa neoplatònica, tan present en l'ideal humanístic.

PIETÀ DE MIQUEL ÀNGEL

Sense dubte no és una escultura simple sinó una de les obres més belles de Miquel Àngel i de l'escultura renaixentista italiana, sinó davant una icona de la religió catòlica.

Tot en ella transmet assossec, repòs i acceptació per part de la Mare del destí redemptor del Fill lliurat a la Humanitat en aquest gest del braç esquerre de Maria, per a la salvació d'aquesta. Al llarg de la seva vida Miquel Àngel abordaria novament el tema encara que amb una sensibilitat tant artística com religiosa diferent.

ESCULTURA RENAIXENTISTA

PERSEU DE CELLINI

Perseu amb el cap de Medusa o també anomenat Perseu de Cellini és una escultura de Benvenuto Cellini. La seva cronologia data del 1545-1554, el seu material és bronze i la seva tipologia és d'un grup escultòric en el qual s'hauria d'incloure el pedestal amb les seves corresponents figures de bronze. La tècnica per a la seva execució va ser la fosa realitzada amb la subtècnica de la cera perduda. La peça presenta unes dimensions de 5,19 metres i pertany a l'estil manierista, una de les darreres tendències de l'art del Renaixement. Actualment aquesta obra es troba a la Loggia della Signoria de Florència.

Aquesta obra va ser un encàrrec de Cosme I de Mèdici després de ser proclamat duc de Florència. L'escultura representa el moment en el qual Perseu ha tallat el cap de la Medusa, del qual encara surt sang i serps mentre el seu cos es retorça sota els peus de l'heroi, que porta l'espasa amb la qual va executar l'acció. Perseu porta tots els elements que li permeten el seu triomf: el casc alat que li proporciona la invisibilitat, l'espasa indestructible anomenada Harpe, un escut en el qual es reflecteix la Medusa abans de ser petrificada i les sandàlies alades, regal d'Hermes.

PERSEU DE CELLINI

El pedestal original, que va ser reemplaçat per una còpia, és un exemple de l'habilitat de l'orfebre amb els seus elements d'origen clàssic. Entre aquests, s'observen guirnaldes, bucranis, cariàtides, un baix relleu amb la representació de l'alliberament d'Andròmeda i quatre estàtues de bronze ubicades en els nínxols que mostren a Hermes i Atenea (déus protectors de l'heroi), Zeus (el seu pare) i Danae (la seva mare).

La font iconogràfica d'aquesta escultura es troba en "Les Metamorfosi" d'Ovidi. Segons narra l'autor, Perseu va néixer fruit de la relació de la princesa Danae i Zeus. Tal i com van dictar els oracles, Acrisi, pare de Danae, va ser informat que el seu nét el mataria, motiu pel qual va tancar la filla i el nen en una capsa, llençant-los posteriorment al mar. Tots dos van aconseguir arribar a l'illa de Sefiros on van ser acollits pel seu rei, Dictis, que es va enamorar de Danae. Per desfer-se del nen, el va enviar a què li portés el cap de l'única de les Gorgones que era mortal, Medusa.

PERSEU DE CELLINI

Per desfer-se del nen, el va enviar a què li portés el cap de l'única de les Gorgones que era mortal, Medusa. Per a aquesta tasca, Perseu va comptar amb l'ajuda d'Hermes i Atenea, que li van donar els objectes que el permetrien assolir el seu objectiu: tallar el cap de la Medusa. Perseu va arribar a la cova de les Gorgones i va trobar la Medusa. Gràcies al mirall de l'escut, l'heroi va poder acostar-se a la Medusa sense ser petrificat. Aleshores, amb l'ajuda de l'espasa tallà el cap. Aleshores va prendre el cap de la Medusa i el va guardar a la bossa. De tornada cap a Sefiros, va passar per Etiòpia, on alliberar Andròmeda, amb la qual es va casar. Finalment, va arribar a l'illa i va mostrar el cap al padrastre, que restà petrificat. Temps després, durant una competició esportiva, Perseu va llençar un disc, i accidentalment, aquest va impactar amb el cap del seu avi, fet que li va provocar la mort.

PERSEU DE CELLINI

Aquesta escultura de Cellini ofereix una sensació al tacte diversa, des de la suavitat del cos de la Medusa o els braços de Perseu al contrast de la rugositat del cabell de l'heroi i la Medusa. Així mateix, el bronze crea una sensació de fred i es percep a les zones de brillantor on reflecteix la llum i altres menys il·luminades com els rínxols amb clarobscur.

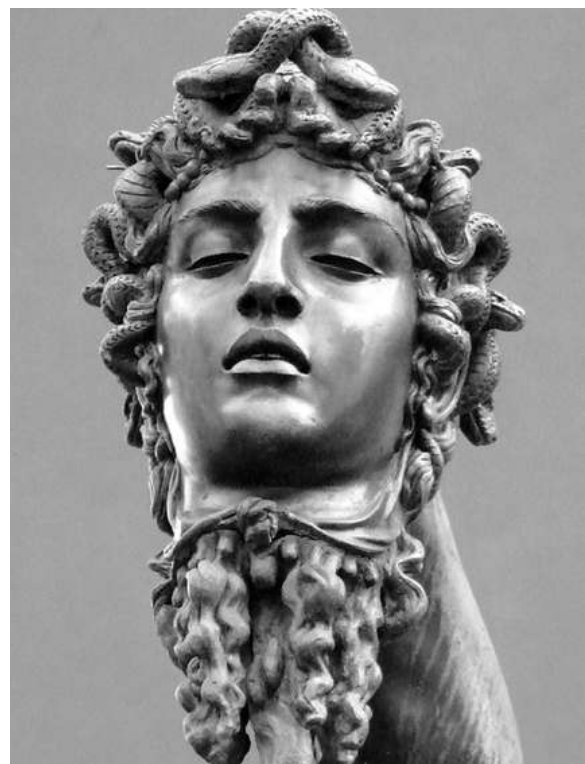
A la part posterior, al clatell, apareix representat un autoretrat de l'artista. El casc formaria les celles, el nas i la forma de la cara, mentre que el cabell del clatell de Perseu, seria la barba de Cellini. Aquests detalls mostren el seu ego, encara que la seva tècnica li va permetre planificar-los sense ser delatat. Aquesta escultura exempta està col·locada sobre un alt pedestal està concebuda per ser observada de baix a dalt, però també perquè l'envoltem.

PERSEU DE CELLINI

Perseu i el cos de Medusa és un exemple de l'antropocentrisme de l'època, però enfront de l'harmonia i proporció del món clàssic el tors de Perseu amb els seus plànols corporals i les línies inguinals i els seus braços semblen molt musculats i una mica desproporcionats amb relació al seu cap relativament petit. Existeix un contraposto a la cama dreta, la composició s'obre cap amunt amb el seu braç extens que subjecta el cap mentre doblega la seva cama relaxada en angle que descansa sobre el cos de Medusa. A el nostre esquerre el braç que subjecta l'espasa és dirigeix cap enrere formen un angle semblant al de la cama contrària. Mentre que una cama està relaxada l'altre es troba rígida i sobre ella descansa el seu pes.

La seva expressió s'encara clàssica perquè el seu rostre amb celles frunzides mostra una emoció contendida o quasi despectiva del cos de la seva enemiga, però ja no es representa el moment de la reflexió sinó que el que es mostra és l'acció realitzada, amb els trets innovadors com la teatralitat del cap de Medusa amb els ulls semitancats, la boca entreoberta que permet veure les seves dents separades i la sang que encara cau del seu coll a la vegada que les serps serpentegen.

Queda lluny dels anys de mecenatge brillant dels Papes. L'Europa de la meitat del segle XVI està emmarcada per una crisi religiosa, la reforma protestant i la posterior Contrareforma. L'harmonia i optimisme desapareixen en un món complex en el qual a sobre Espanya i França es disputen l'hegemonia en Itàlia.

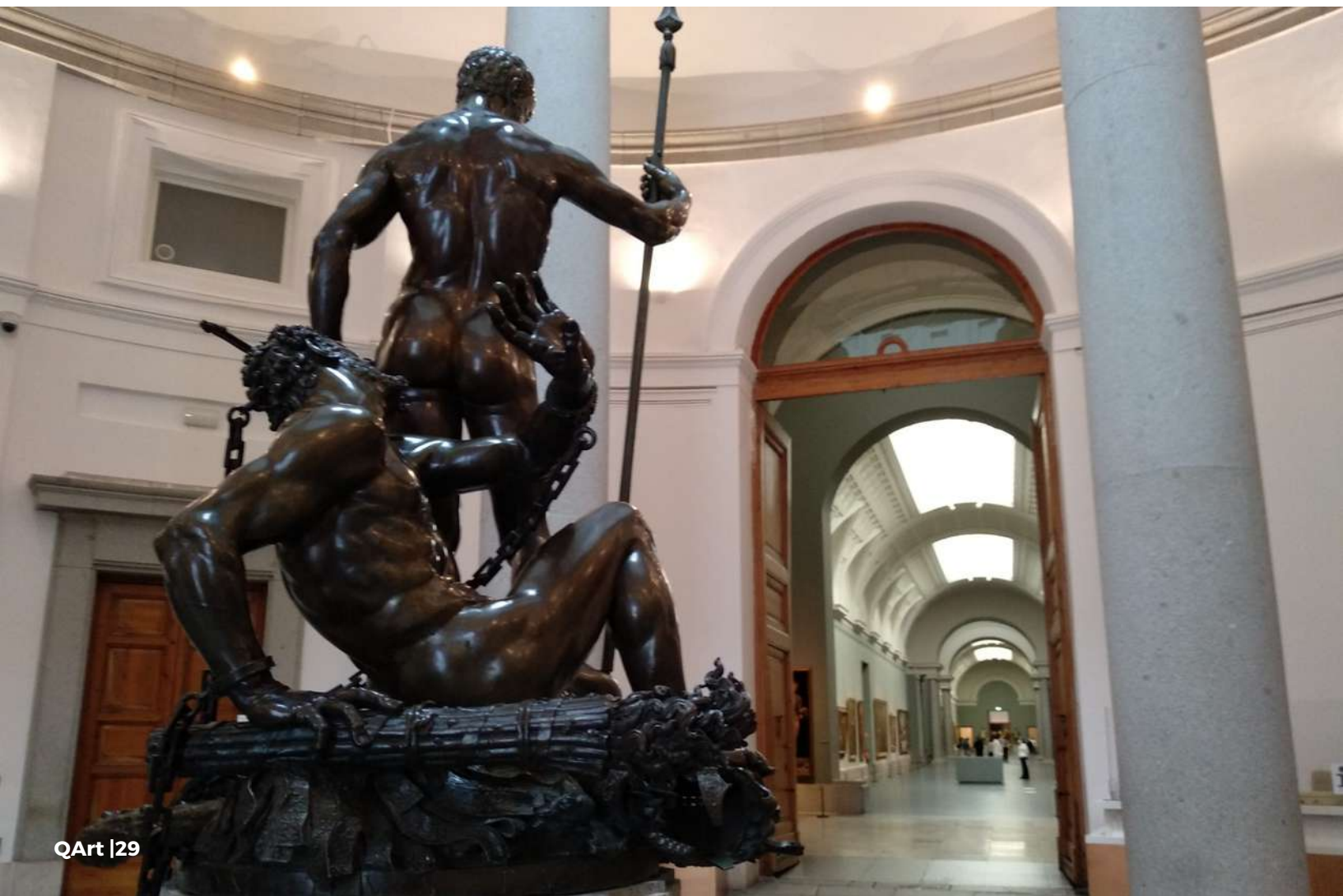
ESCULTURA RENAIXENTISTA

CARLES V I EL FUROR

Carles V d'Alemanya, va ser l'emperador del Sacre Imperi Romanogermànic. El seu regnat es va estendre des de l'any 1516 fins a 1558. Els seus pares van ser Felip I (el bell) i Joana I (La boja), sent la següent generació dels Àustries (Habsburg). Aquesta estàtua és fruit d'un dels primers encàrrecs de Carles V a Leone Leoni el 1549.

Aquesta peça, conservada al Museu del Prado de Madrid, es considera la gran obra mestra de l'escultor, i la primera obra de mida monumental que realitza. També s'ha de dir que està inspirada en una cita del poeta romà Virgili al·lusiva a la pau romana.

L'escultura és en part desmuntable, ja que l'emperador apareix nu i l'armadura que el cobreix pot treure o posar-se a voluntat. En aquesta obra d'art de 2,5 metres, el material utilitzat a la seva construcció és el bronze amb un acabat polit.

CARLES V I EL FUROR

La finalitat de l'escultura, més que la de retratar l'Emperador, és la de ser un trofeu de guerra. El sobirà més poderós de moment aixafa a un monstre amb la cara desencaixada per la por, que difereix molt de l'actitud tranquil·la i seriosa del guanyador.

El que fa aquest retrat una cosa única és que Leoni va realitzar alguna cosa sense precedents, una escultura a la qual se li pot posar i treure l'armadura. Això li permetia representar l'emperador com una figura divina, com feien a la Grècia clàssica o a Roma.

Una de les coses que més m'ha impactat, és que, com van arribar a fer una cuirassa que es pogués treure com una jaqueta qualsevol.

PINTURA RENAIXENTISTA

CARLES V A LA BATALLA DE MÜHLBERG

Aquest retrat del pintor Tiziano Vecellio representa a Carles V a Mühlberg, una peça realitzada amb la tècnica de l'oli sobre tela. L'obre, finalitzada el 1548, mostra l'emperador del Sacre Imperi Romà i sobirà de Castella i Aragó com a guanyador a la batalla de Mühlberg. En aquesta obra es retraten els moments abans d'aquesta victòria sobre els protestants d'Alemanya i els Països Baixos, que s'havien aliat en contra de l'imperi. En aquest moment, no hi havia cap vencedor de la batalla, però Carles V apareix a sobre del seu cavall davant del riu Elba, al costat del qual hi havia els protestants.

Carles V, a banda d'aconseguir dominar el món catòlic, va fer servir l'art com cap altre emperador havia fet, mostrant la seva imatge propagandística política.

Pel que fa al color, en aquesta obra predominen els típics de la paleta de Tiziano com els vermells i marronosos. Amb aquesta obra, comença un gènere que gairebé no s'havia apreciat fins al moment: el retrat de reis a cavall.

CARLES V A LA BATALLA DE MÜHLBERG

Tiziano reflecteix l'armadura amb tons diferents, ja que és una peça molt valorada d'or i plata, que actualment es conserva a la "Real Armeria de Madrid". La llum és natural també en tons calorosos vermells perquè estava fosquejant. En el fons, només hi ha bosc, i al costat, el riu Elba. La pintura reflecteix la imatge de l'emperador gairebé sagrada, amb gest seriós, heroic i determinant, al qual no l'afecta la fatiga. També va aconseguir ocultar alguns trets del monarca per a embellir el retrat. En aquest retrat a cavall Carles V es presenta com "un soldat de Crist" en defensa del cristianisme que porta una llarga llança i una pistola de roda.

L'obra en l'època barroca va patir l'incendi d'Alcàsser de Madrid. Afortunadament, es va restaurar i va ser enviada al Museu del Prado el segle XIX.

M'agrada el punt de vista que et dona ja que, sense ser una escultura, et dona la sensació de que ell és el que mana, per la seva magnificència.

PINTURA RENEIXENTISTA

EL SANT SOPAR

L'últim sopar o Sant sopar és una obra feta per Leonardo da Vinci al 1498, presenta unes dimensions de 4,20 metres per 9,10 metres i es troba al refectori de Santa Maria delle Grazie de Milà. Aquesta obra, no va ser realitzada al fresc, tal i com és habitual en la pintura mural, sinó que amb el seu afany d'innovar va utilitzar una substància que tenia oli i vernís. Des de ben aviat, aquesta obra ha presentat greus problemes de conservació, ja que el mur sempre ha tingut humitats i per això la pintura va començar molt d'hora a deteriorar-se. Tot i que s'ha restaurat i repintat en diverses ocasions, el seu estat de conservació és molt negatiu.

EL SANT SOPAR

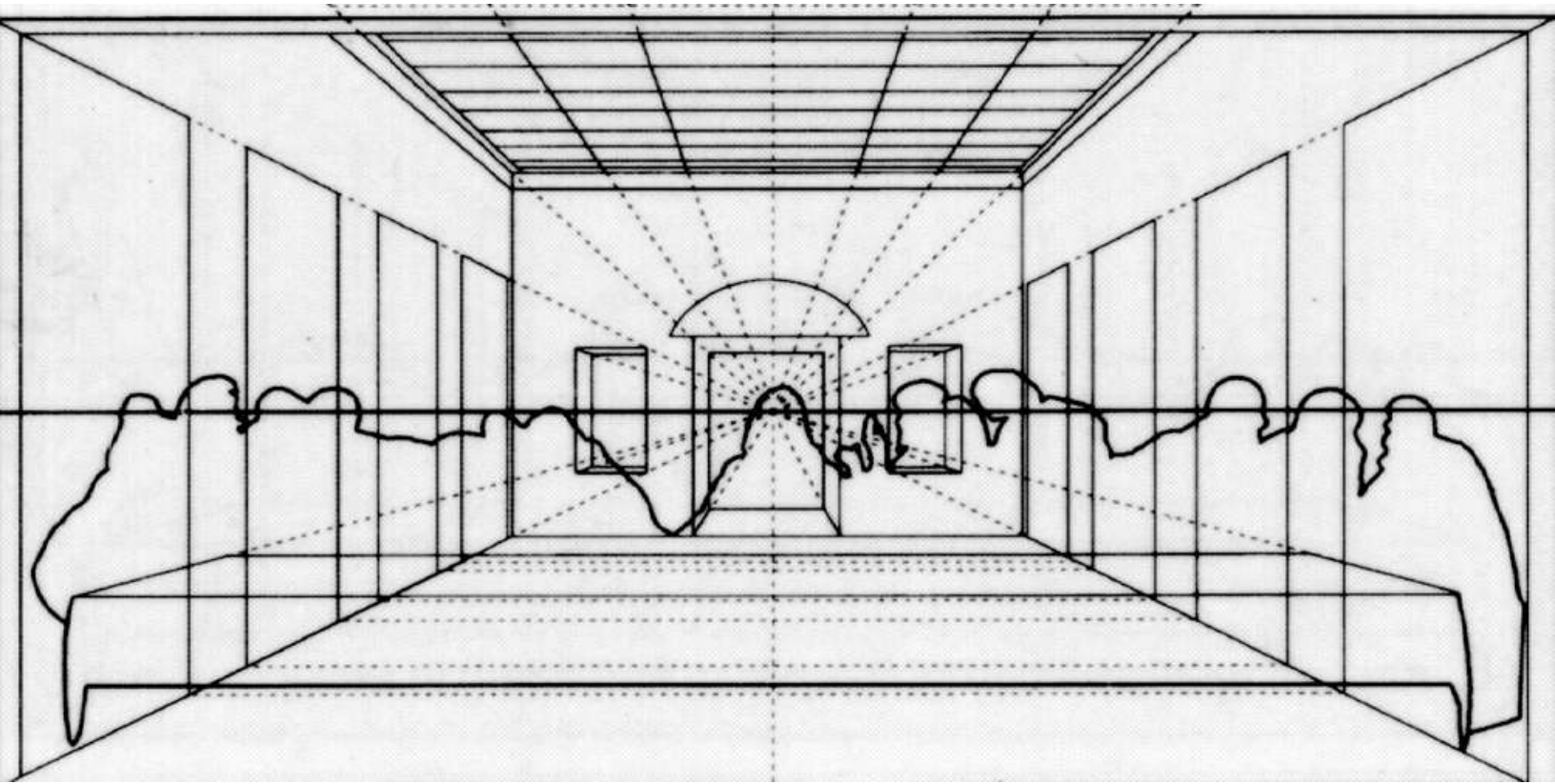
Leonardo no va escollir el moment de la institució de l'Eucaristia, sinó el moment en el qual Jesús diu, "un de vosaltres em trairà" i que va provocar una tensió entre els seus deixebles. En el primer grup a l'esquerre: Bartomeu, Sant Jaume el menor i Andreu semblen incrèduls del que hi han escoltat; en un segon grup, Pere sembla voler apropar-se a Crist, trobant-se darrere de Judes, que apareix agafant bossa de les monedes. El més proper a Jesús és Joan, que com a deixeble predilecte és representat pensatiu i jove.

A la part dreta, Tomàs aixeca un dit com indicant si és ell el traïdor, mentre que al seu costat hi ha Jaume i Felip. El darrer grup és format per Mateu i Simó, que gesticulen amb Judes Tadeu, a l'extrem de la taula.

La composició és simètrica i al centre es troba Crist que a sobre és ressaltat per la finestra de fons i pel punt d'unió de les línies de fuga de la perspectiva. Crist presenta un esquema triangular que contrasta i sobresurt de l'horitzontalitat de la taula. Els apòstols es distribueixen en grups de tres que es relacionen entre si per gestos amb les mans. Aquests grups s'equilibren perquè mentre uns apòstols semblen davantera altres se'n van enrere. A sobre crida l'atenció la presència d'estructures quadrades, com a les finestres, en el fons i en els laterals.

EL SANT SOPAR

Aquesta obra mostra un equilibri pel que fa als colors. Per exemple, el fred blau i el càlid vermell, que s'uneixen en la figura de Jesús, o també en les parets, on dominen els colors que no criden l'atenció (ocres o marrons), evitant així la distracció del tema i l'acció de l'obra. La profunditat, per una part és observable la perspectiva lineal o geomètrica: les parets s'emprimen i el sostre descendeix a la vegada que les bigues de fusta es redueixen tenint com punt de fuga a Jesús. Però la presència de les finestres del fons augmenta la il·lusió de profunditat mitjançant l'ús de colors freds, és a dir, perspectiva aèria. Es pot observar un contrast de llums i ombres que crea clarobscur. Un foc de llum que sembla frontal o de la nostra esquerra, existeix un altre punt de llum en les finestres, una llum que sembla clara i blavosa. Aquesta il·luminació contribueix al modelat i al volum tan important per Leonardo.

EL SANT SOPAR

Aquest quadre presentat un ritme candent provocat per les actituds dels apòstols, així com la importància dels gestos i de les mans. El tema serveix a Leonardo per realitzar un estudi psicològic dels estats anímics dels apòstols a través d'actituds i gestos davant de la notícia de la traïció.

Aquesta obra mestra de la història de l'art va ser realitzada en un moment de transició entre el Quattrocento i el Cinquecento. En aquests moments, un nou centre artístic prenia el protagonisme, Roma, i els nous mecenes ara eren els Papes. Allà acudiran els tres grans genis de la pintura del Cinquecento: Leonardo, Rafael i Miguel Ángel. Encara que Leonardo abandonarà Itàlia per ubicar-se en la cort de Francesc I de França. Leonardo és l'home que millor representa el que va ser l'humanista. Al llarg de la seva vida, Leonardo es va dedicar a la constant exploració: dissenyador d'aparells d'enginyeria, investigador del cos humà, l'òptica i fins i tot la gastronomia. D'entre totes aquestes ocupacions, probablement era la pintura la que més li va permetre expressar-se. Leonardo va experimentar amb múltiples aspectes de la pintura, des dels dibuixos fins a les mateixes tècniques.

PINTURA RENAIXENTISTA

EL NAIXEMENT DE VENUS

L'obra El naixement de Venus va ser realitzada amb la tècnica del tremp sobre tela pel pintor Sandro Botticelli en 1485. Actualment es troba a la Galleria degli Uffizi de Florència i es tracta d'una obra pictòrica representativa del Renaixement italià, concretament del període del Quattrocento.

El quadre el formen quatre figures, tres d'elles femenines i una masculina. El centre de la composició està ocupat per una figura femenina nua que identifiquem amb Venus. Aquesta ocupa l'eix central imaginari d'un triangle format per dues diagonals creades a la nostra dreta per una altra figura femenina, possiblement Flora, com es pot deduir del seu cinturó de roses, o una de les Hores, vestida amb túnica florejada i que sembla avançar cap a la deessa amb un mantell que oneja en direcció oposada a l'avanç de la jove, per l'impuls del vent que bufen les dues figures del costat oposat, una masculina i una altra femenina que identifiquem com els vents Céfito i Aura. L'escena se situa en un paisatge format per la mar de color turquesa i una riba amb prats i alguns arbres situats a la nostra dreta.

EL NAIXEMENT DE VENUS

En aquesta existeix un predomini del dibuix amb unes línies precises que limiten els contorns de les figures, robes i paisatge. No obstant això, tota la composició es caracteritza per la utilització de línies sinuoses, com el propi cos de Venus que adopta la clàssica postura del contrapposto. Aquesta postura, per la qual la jove deessa deixa caure pes del seu cos sobre la cama esquerra mentre que flexiona i retrocedeix l'esquerra, s'inspira directament en l'estatuària grega, si bé, en el cas d'aquesta figura tot el pes es desplaça cap a la nostra dreta, la qual cosa genera la sensació de lleugeresa com si es desplaçés sobre les ones en direcció a la riba.

Respecte als colors utilitzats, predomina la paleta clara de colors pastels acompanyats de tocs daurats en les ales dels vents. Una llum uniforme, provinent de la nostra dreta recorre l'escena i modela les figures i l'entorn sense grans contrastos de llums i ombres.

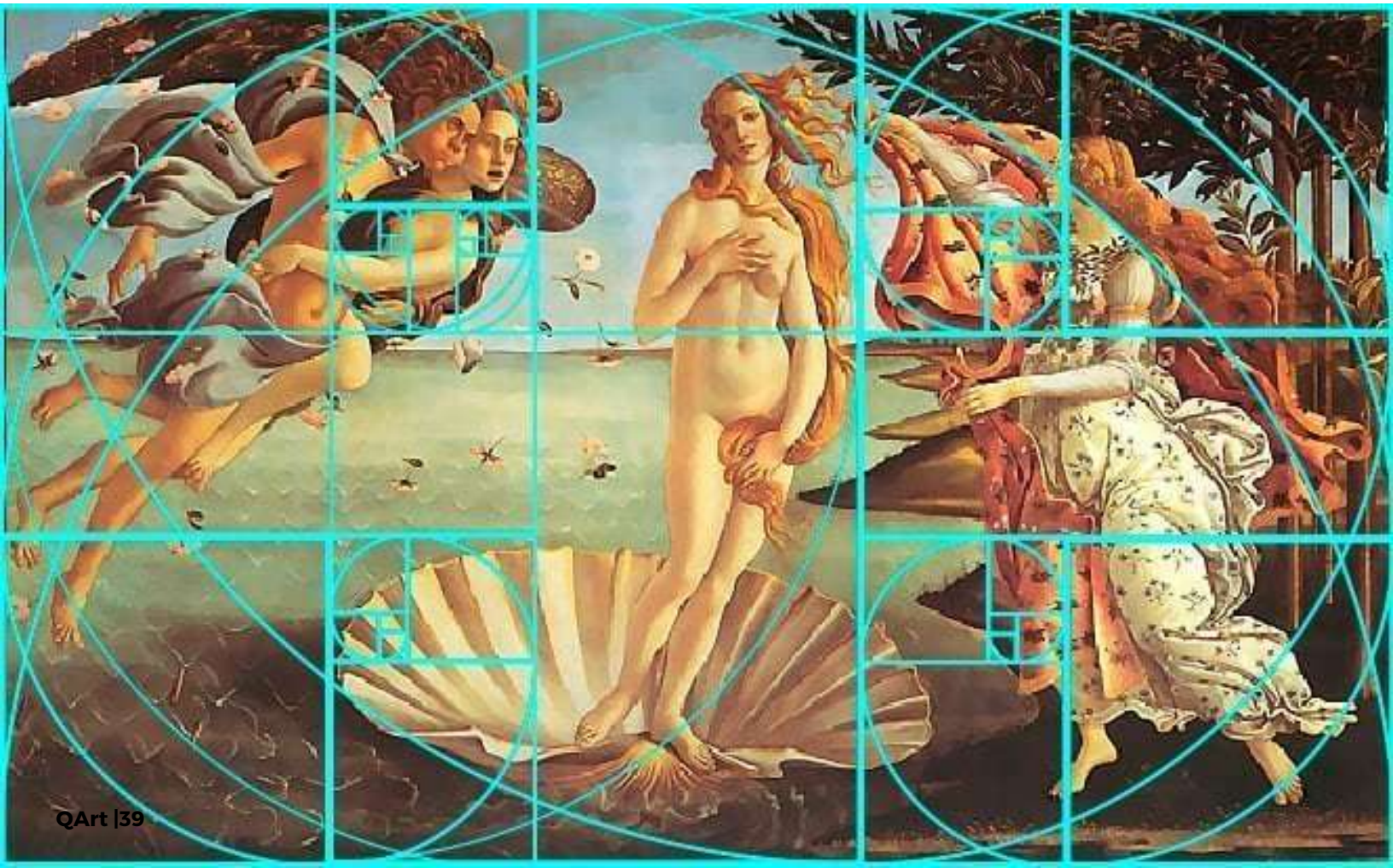
Com el diu seu títol, el quadre representa el naixement mitològic de la deessa Venus, que segons diu la tradició, va nèixer de l'escuma del mar, prop de Pafos (Xipre), després que Cronos llencés a l'aigua els testicles que prèviament havia tallat al seu pare Urà. Tal i com diuen els textos antics, Zèfir la va col·locar sobre una petxina nacrada i la va conduir fins a l'illa de Citera, on les Hores es van encarregar de la seva educació. Fidel al relat mitològic, el pintor representa els vents Aura (el vent d'Orient) i Zèfir, del buf del qual brollen flors que impulsen la deessa cap a terra, on l'espera la nimfa Flora per a cobrir-la amb el seu mantell.

EL NAIXEMENT DE VENUS

La figura de Venus presenta una postura inspirada en les Venus púdiques, i mostra l'ideal de bellesa femení de l'època, amb una pell blanca amb tonalitats lleugerament grogues i rosàcies i una llarguíssima cabellera pèl-roja que es mou per efecte del vent. Cal interpretar aquesta obra dins del corrent neoplatònic present en els cercles humanístics de l'època, segons el qual, l'obra representaria la unió perfecta entre bellesa, amor i veritat, qualitats totes encarnades en la deessa Venus.

Amb aquesta obra podem observar l'interès renovat que sorgeix a la Itàlia del Renaixement per la mitologia, no ja com a expressió d'una religiositat o creences vives, sinó un interès que neix de l'erudició i del coneixement, així com de la revaloració de la cultura grecollatina. A més, es veu com el nu femení, més enllà de la representació d'Eva, associat al pecat, va cobrant de nou importància en l'art. Si bé, l'estil de Botticelli es veuria superat en el segle posterior, cal destacar el seu valor com a pioner a iniciar una temàtica a la qual després s'acostaran pintors posteriors com Tiziano, Rubens o Velázquez.

PINTURA RENAIXENTISTA

ESCOLA D'ATENES

L'Escola d'Atenes és una pintura realitzada al fresc per Rafael Sanzio entre el 1510 i el 1511. Aquesta pintura es troba a l'Stanza della Segnatura, al Palau del Vaticà, a una habitació destinada a ser la biblioteca papal en el Palau Apostòlic del Vaticà. Aquesta obra és situada a una de les quatre Stanze di Raffaello, que va ser encarregada pel papa Juli II, igual que la resta de sales de recepció, la part pública dels apartaments papals. Aquestes sales són famoses pels seus frescos, pintats per Rafael i el seu taller. Es coneix el nom dels principals deixebles i col·laboradors de Rafael en aquesta i en d'altres obres: Giulio Romano, Giovanni da Udine, Gianfrancesco Penni i Perin del Vaga. L'Escola d'Atenes representa el pensament científic naturalista enfocat a l'antiguitat clàssica. Aquesta obra inclou personatges molt importants de l'època, com pensadors, científics i matemàtics del món clàssic.

L'Escola d'Atenes mesura 7,7 metres d'ample i una alçada màxima de 5 metres a l'extrem de l'arc. Va ser dissenyada partint de la perspectiva lineal, i parteix d'un punt de fuga situat a un dels espais arquitectònics de l'obra. Per a aquesta creació, no va buscar referències constructives en el món grec, més aviat en el món romà i particularment a l'obra del contemporani Bramante, a càrrec del qual hi havia el projecte de renovació de la basílica de Sant Pere.

ESCOLA D'ATENES

En aquesta peça, Rafael representa tres voltes de canó successives formades per arcs de mig punt, que afegeixen profunditat a l'obra.

Dues figures escultòriques destaquen a l'obra, Apol·lo, que representa el símbol de l'ordre i l'harmonia i, Atenea, que representa la saviesa, l'art i la guerra estratègica.

A l'obra, s'observa la representació de diversos filòsofs, matemàtics, científics, artistes i polítics, entre d'altres. Els personatges més importants són els del centre de l'obra. Es tracta dels filòsofs Plató i Aristòtil, convertits així en els protagonistes de l'escena. La resta de personatges que apareixen no se'n sap l'identitat de cap d'ells, tot i que hi han diverses hipòtesis.

Al centre de l'obra, hi ha Plató, representat amb trets físics del mestre Leonardo da Vinci, subjectant el llibre *Timeu*. El dit de Plató apunta al cel, un gest que fa referència a la teoria de les idees dels pensament. A la dreta de Plató hi ha Aristòtil sostenint el llibre *Ètica*. A la mà dreta d'aquest, a l'alçada de la cintura, mostra la seva mà en paral·lel al terra, que representa, segons Rafael, la teoria d'Aristòtil sobre que les coses i l'ànima estan separades.

Reposant sobre un cub de marbre, es representa al filòsof Heràclit, mostrat amb trets físics del mestre Miquel Àngel. Mig ajagut a l'escala, en canvi, hi ha Diògenes, un destacat pensador famós pel seu interès en els costums socials.

ESCOLA D'ATENES

1. Platón (Leonardo da Vinci).
2. Aristóteles.
3. Sócrates.
4. Jenofonte.
5. Esquines (o Alcibiades).
6. Alcibiades (o Alejandro Magno).
7. Zenón de Elea.
8. Epicuro.
9. Federico Gonzaga.
10. Averroes.
11. Pitágoras.
12. Francesco Maria Della Rovere (o Hipatia de Alejandría).
13. Heráclito (Miguel Angel).
14. Diógenes.
15. Euclides (Bramante).
16. Zoroastro (Pietro Bembo?).
17. Tolomeo.
18. Autorretrato de Rafael.
19. Retrato de Sodoma.
20. Anaximandro.
21. Telange.
22. Parménides.
23. Homero.
24. Plotino.
25. Atenea (la Sabiduría).
26. Apolo (La Razón).
27. Basílica de San Pedro en construcción

ESCOLA D'ATENES

Altres personatges que apareixen a l'obra són:

Zenó d'Elea: Va ser un filòsof grec i representat de l'escola eleàtica.

Epicur: Aquest va ser el creador de l'empirisme entre altres, ell negava la immortalitat i defenia l'hedonisme.

Federico Gonzaga: Federico Gonzaga era el duc de Màntua i un dels mecenes més importants.

Anaximandre: Aquest personatge va ser conegut com a filòsof i geògraf. Es suposa que aquest personatge podria ser Severino Boezio, Aristosseno, Senocrate y Empedocle.

Averroes: Averroes va ser un filòsof molt conegut a més de metge andalusí en l'edat mitjana. Aquest era qui ensenyava les lleis islàmiques.

Pitàgores: Pitàgores era un matemàtic i filòsof grec. Aquest està sostenint un llibre i se situa davant d'una pissarra que mostra el triangle numeris anomenat "Tetraktys", que és un símbol que representa la unió de l'univers.

Telange: Aquest és l'encarregat de sostenir la pissarra que mira Pitàgores.

Hipàtia d'Alexandria: Aquesta personatge era una filosofa coneguda per les seves aportacions en les matemàtiques, l'astronomia, l'àlgebra i la geometria.

Parèmides: Filòsof enfocat en l'idealisme platònic, aquest va ser el fundador de l'escola Eleàtica.

Alejandro Magno: Rei de Macedònia que va vèncer als perses i va expandir el seu exèrcit per tota Grècia, Egipte i fins l'Índia.

Xenofont o Antístenes: Jenofonte va ser un historiador, filòsof i militar. També, aquest personatge podria ser Antístenes, que va ser el fundador de l'escola cínica.

Alcibiàdes: Aquest personatge no s'ha acabat d'identificar, però es creu que podria ser el personatge que apareix en El Banquet de Plató anomenat Alcibiàdes, ja que es troba parlant amb Sòcrates.

ESCOLA D'ATENES

Sòcrates: Considerat el pare del pensament filosòfic grec. Aquest va ser el mestre de Plató.

Plotí: Filòsof neoplatònic que tenia una teoria sobre la trinitat i l'U que havia tingut en compte com a font d'inspiració per a la filosofia cristiana. Es creu que el físic d'aquest personatge ha estat inspirat en el papa Juli II.

Homer: Homer és l'autor de les composicions de La Il·líada i L'Odissea, obres fonamentals de la cultura grega.

Euclides o Arquimedes: No se sap amb certesa l'identitat d'aquest, però es creu que aquest personatge podria ser o Euclides o de Arquimedes, ja que sosté un compàs. El rostre és el de Leonardo Bramante, arquitecte del Renaixement.

Ptolomeu: Astrònom, geògraf, matemàtic i químic de la transició entre el segle I el II c.C, d'origen greco-egipci. El personatge sosté un globus terraqüi.

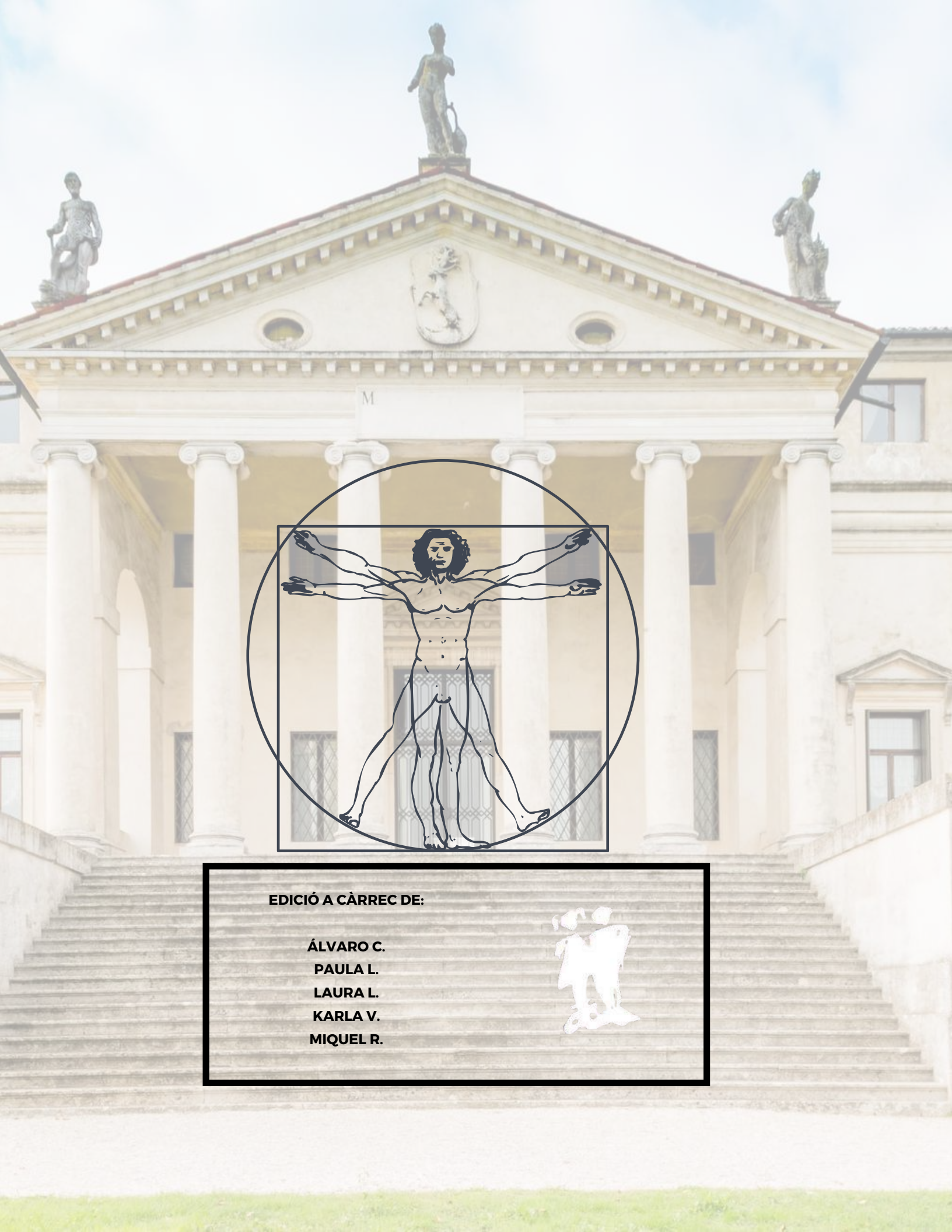
Apel·les: Aquesta figura és un autorretrat de Rafael Sanzio, però representa el personatge d'Apel·les, pintor de l'Edat Antiga.

Protògenes: Protògenes era un altre pintor de l'Edat Antiga rival d'Apel·les. Rafael va retratar aquest personatge com al Sodoma, sobrenom que rebia Giovanni Antonio Bazzi, un pintor contemporani a qui Rafael va substituir per a l'encàrrec de l'Stanza della Segnatura.

Zoroastre o Estrabó: El personatge porta un globus de color blau, es creu que pot ser tant Zoroastro, un profeta fundador d'una de les primeres religions monoteïstes, coneguda com mazdeisme. Altres investigadors creuen que es tracta d'Estrabó, un geògraf i historiador grec.

L'Escola d'Atenes de Rafael Sanzio és una pintura realitzada al fresc que ha sigut una gran inspiració per a artistes d'obres posteriors, aquesta obra ha sigut coneguda perquè agrupa al filòsofs, científics, matemàtics, químic, astrònoms, pintors, entre altres personatges importants en una sola obra.

EDICIÓ A CÀRREC DE:

**ÁLVARO C.
PAULA L.
LAURA L.
KARLA V.
MIQUEL R.**

